

TRAŽA

Glavni list za slovensko ljudstvo

42. številka.

Maribor, dne 16. aprila 1928.

Letnik XV.

Predspozorazum.

Pogajanja, ki so se dva dni vršila med zastopniki radikalne stranke na eni in zastopniki SLS, HRSS in JMO na drugi strani so končana. Ko sta delegata radikalne stranke odpotovala v Beograd, sta dala tole izjavo:

Kar se tiče objave podrobnosti o poteku pogajanj je objava teh odgodena na izrecno željo radikalnih delegatov. Mogoče pa je povedati sledeče: Vprašanja, od katerih je odvisen končni sporazum, niso prišla to pot na razpravo, našla pa se je podlaga za nadaljna pogajanja, na katerih bi se o teh vprašanjih lahko razpravljalo. Dosedanje razprave so bile le priprave za reševanje spornih točk. V tem smislu je bilo sklenjeno sledeče:

1. Sporazum je za reševanje spornih vprašanj potreben in mogoč.

2. Vse točke, ki se naj izvrše kot podlaga za pogajanje za končno veljavni sporazum, so ugotovljene.

3. Za izvršitev teh ugotovljenih točk se smatra najugodnejša homogena radikalna vlada, ki je v tem slučaju lahko računala na odgovarjajoče držanje revizionističnih strank.

Ti predpogoji, katere naj izvrši nova homogena radikalna vlada, naj veljajo samo kot provizorij, začasna tega provizorija pa se morajo popraviti pogrski, ki jih je zagrešila prejšnja radikalno-demokratska vlada v upravnem, kulturnem in gospodarskem oziru.

Iz tega je razvidno, da je dosežen predspozorazum in že to je pozdravila slovenska in hrvatska javnost z veseljem in zadoščenjem. Radikalci so kot zastopniki srbskega naroda, ki jih gotovo ni izvolil iz samega ogrevanja za centralizem, temveč zato, da bo enotno zastopstvo v nekakem narodnem plebescitu, so prevzeli nalogo, da likvidirajo dosedanje nevzdržno stanje. Obljubili in obvezali so se, da hočejo in to je že mnogo, zlasti še radi tega, ker so radikale zastopali pravi in odgovorni zastopniki in predstavniki, katerih stranka, če bi se hotela otrestiti danih obljub in obvez, ne bo mogla označiti za neodgovorne elemente, kakor se je že večkrat dogodilo, če so radikalci imeli razna pogajanja tako «pod roko».

Obljube in obveze so tu in sedaj naj radikalna stranka kot glavna zastopnica srbskega življa gleda, da bodo z njimi gotova. Slovenski in hrvatski narod sta poverila zastopstvo politike SLS in HRSS, katerih državni program zastopa federalistično ureditev države, srbski narod je pa samo za poskušnjo tokrat oddal po večini svoje glasove radikalni stranki, da vidi, v koliko se bo dalo potom nje in njene politike storiti v ureditev skupne države in v zadovoljstvo vseh njenih državljanov.

Radikalna stranka kot najjačja zastopnica Srbov je po svojih odgovornih zastopnikih sklenila predspozorazum s Slovenci, Hrvati in muslimani in sedaj je na njej ležeče, da ga izvede ter privede tudi do popolnega sporazuma, ki je popolnoma dosežen in sklenjen med zastopniki Slovenije, Hrvatske in Bosne ter se bo tudi odločno in složno in nepremakljivo pokazal v vsakem slučaju: če bodo radikalni nadaljevali obljubljeni pot do popolnega sporazuma ali pa, če bi hoteli poteptati in zatajiti dane obljube in obveze.

Kaj vse so radikalci obljubili glede likvidacije dosedanjega stanja, to nočejo dajati v javnost in razumljivo je, da radi tega tudi zastopniki slovensko-hrvatske in bosanske zveze ne bodo svojih namenov in ukrepov za slučaj, da radikalci ne izpolnijo svojih obljub, javno razobešali in razglasili.

Za tako taktiko in diskretnost v predspozorazumu dobi govori več razlogov. Radikalci so se obvezali, da popravijo krivice, ki so jih sami zagrešili v zvezi z demokrati in če se stranka, kakor je radikalna enkrat izreče, da bo popravljala, kar je poprej sama na slabem pomagala, potem je parlamentarno, pametno ter tudi uljudno in radi tega priporočljivo, naj se pusti, da se sama izkaže, kolikor in kakor more. Popravljati naj se vsak, kakor ve in zna, mi pa, ki nimamo kaj popravljati in ki vedno delamo v zvezi z narodom, ki nam je dal svoje zaupanje, bomo že vedeli po dosedanjih smernicah, kaj je storiti v vsakem slučaju in to tudi tedaj, če bi radikalci požrli svojo besedo. Tako pravijo zastopniki Slovenije, Hrvatske in Bosne in tako pravi tudi narod.

V radikalnem klubu je neka struja proti sporazumu. Vodi jo baje minister pravde dr. Lazar Markovič. To bi bilo razumljivo, ker je ravno on v svojem delokrogu marsikaj doprinesel k nevzdržnim razmeram in se sedaj boji sklenjene poravnave.

Pa vsi, ki ovirajo že predspozorazum, naj se zavedajo, kaj vse zamore proti njim to, kar je že gotovo in sporazumno med Slovenci in Hrvati kakor tudi med onimi Srbi, ki hočejo skupno državo pod pošteno ljudsko upravo brez vseh elementov, ki kujejo nove fraze in nove spletke v zaščito svojih sebičnih in oblaščiteljskih namenov.

Predspozorazum se lahko razbije po intrigantih, sporazum poštenih in po ljudski volji delujočih se pa ne bo in se nikdar ne bo mogel.

Politični položaj.

Komunike o konferenci za sporazum. Predsednik poslanskega kluba in tajnik glavnega odbora NRS gg.

Marko Gjuričič in dr. Vojislav Janič sta se sestala najprej na poldrugouren razgovor s predsednikom HRSS g. Stjepanom Radičem, pri katerem se je utrdilo, da tako Narodno-radikalna stranka, kakor Hrvatska republikanska stranka smatrate za potrebno in možno, da se vsa medsebojna sporna vprašanja med Srbi in Hrvati rešijo po medsebojnem sporazumu. Nato sta imela oba odposlanca s predsedstvom HRSS, s četvorico odposlancev SLS in tremi odposlanci JMO dva daljša razgovora, v katerima je bilo konkretiziranih več točk, ki bi se imele izvršiti kot predpogoj za sporazum in ki jih more po naravi stvari same, ker se tičejo izpremembe režima v duhu ustavnosti in zakonitosti ter poprave uprave v duhu samouprave, izvršiti najlažje homogena vlada NRS. Po sporazumu v tej glavni praktični stvari je določeno tudi postopanje vseh zastopnikov omenjenih strank pri otvoritvi skupščine dne 16. t. m. Sklenjeno je, da se razgovori nadaljujejo v svrhu definitivnega sporazuma.

Spisek novoizvoljenih poslancev. Državni odbor je dogotovil spisek novih poslancev. Ta spisek, kakor tudi ves material, ki so ga poslali volilni odbori, se bo dal verifikacijskemu odboru na razpolago. V ta spisek državnega odbora je vpisanih samo 308 poslancev, to pa vsled incidenta v raško-zvečanskem okrožju. V tem okrožju namreč volitve niso dokončane vsled tatvine aktov v selu Vranovina in glavni odbor tudi ni razglasil izida volitev za to okrožje. Na ta način bo o usodi štirih mandatov tega okrožja sklepal verifikacijski odbor. Ta odbor bo moral predlagati skupščini, na kakšen način se naj naknadno izvršijo volitve v selu Vranovini. Od teh štirih mandatov pripadajo nesporno trije Džemijetu, glede četrtega pa bo treba odločiti, da-li pripada Džemijetu ali pa radikalni stranki. Radikalci trdijo, da so v Vranovini dobili večino, ravno tisto pa trdi tudi Džemijet. Od 308 poslancev, ki so vpisani v spisek državnega odbora, odpada na posamezne stranke sledeče število: na radikalno stranko 108, na Radičevo 70, na demokratsko 52, na SLS in bunjevačko 24, na skupino dr. Spahe 18, na Džemijet 9, na zemljoradnike 10, na Nemce 8, na socialiste 2, na Drinkovića 2, na Vešovića (Črnagora) 2, na kmetijce 1, na Rumune 1 in na srbsko stranko 1.

Brošura o radikalskem volilnem nasilju. V četrtek so zborovali zemljoradniki v Sarajevu in prišli so na to zborovanje delegati iz pokrajine in pa novoizvoljeni poslanci, med njimi tudi Joca Jovanović in pa iz ustaških bojev znani vojvoda Dule — poslanec Dimitrijevič, ki je bil pri volilni agitaciji v Bosni pretepen od radikalov in demokratskih orjuncov. Najprej se je razpravljalo o razvoju stranke in o njenem delu, potem se je pa prešlo na to, da bo treba v trajen spomin zbrano in zabeleženo nasilje, ki se je sedaj izvajalo pri volitvah, obelodaniti. Ta točka dnevnega reda je zbudila naj večje zanimanje zborovalcev. Vsak je govoril o nasilju takozvanih «državotvornikov» iz lastnega okoliša nad delovnim ljudstvom. Sklenilo se je, da se vsa nasilja in vse zlorabe uradne oblasti opišejo v posebni brošuri, ki bo izdana na narod. Končno so sklenili, da se postavi spomenik Miču Baijiču, ki je bil ubit v volilni agitaciji. Neki kmet se je sam ponudil, da bo sam v svojem rogatiškem okraju blizu Višegrada, kjer se je zgodil ta zločin, zgradil na lastne stroške prosvetni dom, ki bo nosil v večem spomin imen umrjene žrtve gospodskega terorja Baijiča.

V radikalni klub so vstopili vsi poslanci Džemijeta, kakor tudi poslanca rumunske in srbske stranke. S temi ima klub 123 članov.

Orjuna in narodna skupščina. Ze včeraj so zvedeli v Beogradu, da pride danes iz Novega Sada gruča orjunašev, ki mislijo ob otvoritvi narodne skupščine iz galerije delati nemire, če se ne bi vse vršilo po njih volji. V zavrnitev orjunaškega kravala je vse pripravljeno.

Po svetu.

Notranji spori na Ogrskem. V zbornici je poslanec Sakaes (stranka malih kmetov) protestiral proti vladni malomarnosti v izvrševanju določb detronizacijskega zakona o Habsburžanih. Grajal je širjenje legitimistične propagande in povdarjal, da smatrajo nekateri celo vojvodo Otona za pravega madžarskega kralja. Ugovarjal je tudi dejstvu, da so se državni upravitelj in člani vlade udeležili zadušnice za pokojnim Karlom. Zogotavljal je končno inozemstvo, da more biti mirno, ker je madžarsko ljudstvo vseskozi nasprotno legitimizmu. Na seji vladne stranke se je moral grof Bettlen umakniti pritisku desnih radikalev in kmetskemu delu svoje stranke. Kmetski poslanci, ki so bili vsled zavlačenja v ureditvi agrarnega vprašanja in popustljivosti glede legitimističnega gibanja že zelo razburjeni, so se udeležili polnoštevilo seje z namenom, da Bethlena pri zaupnici preglasujejo. Vsled teh dogodkov se je križa zelo poostrila. V parlamentarnih krogih se z vso resnostjo računa na razpust narodne skupščine in razpis novih volitev, ker je vsak sporazum izključen.

Izgred v angleškem parlamentu. Povodom razprave o oskrbi bivših vojakov s civilnimi službami je prišlo

do burnih izgredov v angleški zbornici, ker so gospodski zastopniki hoteli na račun vojne oskrbeti samo svoje ljudi, delavce-vojne žrtve pa prepustiti svoji usodi in ker so poslanci delavske stranke proti temu zelo ogorčeno nastopili, da se je konečno udrihalo po mizah in da so padle tudi klofote. Spor je končal v prid gospode. Delavski «zastopnik» Macdonald je svoje tovariše poslance Labour-party (delavske stranke) rotil, naj ne kršijo običajev angleškega parlamenta in naj se nikdar več tako daleč ne izpazabijo, da bi v zbornici celo peli pesem «rdeče zastave.» S tem je dosežen vsaj za čas zopet uspeh socialpatriotizma, ki so formalnostjo pobija odločnejše nastope delavskega razreda.

Dežela, kjer je meso zastoj. Vojska je kriva, da v nekaterih delih zemlje ima gotovih proizvodov v izobilju, dočim jih drugod primanjkuje. Med tem, ko v Rusiji stradajo milijoni, gnijejo v Ameriki ogromne količine žita. V Avstriji, Nemčiji in drugih deželah, ki so trpele od vojske, si celo bogataši težko privoščijo meso, v Argentini pa ga imajo toliko, da ne vedo kam z njim in se meso dobi zastoj. Teleta na primer tam samo ubijajo, ker ne vedo, kam bi šli s takšno množino goved. V Buenos Aires stane en vol manj, kot pri nas — kokoš. Krave kupujejo samo v čredah po 50 do 100 glav skupaj. Takšna čreda stane 2500 do 3000 K. Ker je kupec zelo malo in ker plačajo tako neznatne cene, pa farmerji živino kar pobijajo samo radi kože, meso pa vržejo proč, ker ga noče nihče kupiti.

Strah pred maščevanjem mumij. Po smrti lorda Carnarvona, ki je, kakor je znano, odkril grob egiptovskega faraona Tutan-hamena, se je raznesla med Egipčani praznoverna vest, da je Carnarvon umrl vsled maščevanja faraona Tutan-hamona, oziroma njegovega duha. Toda ne verujejo samo Egipčani v maščevanje mumije, temveč sedaj je nastala, kakor piše «Daily Express», prava panika med ljubitelji in zbiraleci egiptovskih starin po celem svetu. Posledica tega je, da dobiva londonski britanski muzej vsaki dan veliko število zavojev z mumijami in njihovimi deli ter različnimi kipi, ki potekajo iz faraonskih grobov. Zelo malo pošiljatelj je označilo svoje ime, večina zavojev je prispeela anonimno, ker so se pošiljatelji bali, da jim muzej zavoje vrne. Vzrok temu je strah pred maščevanjem, ki je baje zadelo že mnogo raziskovalcev, ki so umrli na dosedaj nepojasnjen način. Med temi pošiljkami so nekateri velike vrednosti. Na te vesti o magični moči egiptovskih starin odgovarja v nekem pariškem listu znani konservator egiptovskih starin v Louvru Benedette: «Vse te vesti so otročarija; jaz sem že ostarel med mumijami, pa še vendar živim. Lord Carnarvon je umrl vsled slučajja, ne pa radi maščevanja. Egiptološka znanost ni brez nevarnosti. Mnogi raziskovalci so se ponesrečili, bodisi da so pri raziskovanju padli v nepoznate podzemeljske jame, bodisi da so izgubili zdravje vsled dolgega bivanja v grobnicah. A nikdo ni prej pomislil, da bi pripisoval to osveti mrtvih. Sicer pa raziskovanje grobov in iskanje mumij ni nova stvar. V srednjem veku so bile mumije zelo dragocena stvar, ker so iz njih pripravljali razna zdravila in čarobne pijače.

Koliko knjig se tiska na svetu? Dosedaj so statistiki dostikrat poskušali napraviti pregled, koliko knjig je tiskanih od početka izuma tiskanja knjig pa do danes. Nekateri menijo, da jih bo približno 10 do 20 milijonov. Nedavno je neki angleški učenjak po dolgoletnem raziskovanju objavil sledečo statistiko: V XV. stoletju je tiskano 40.000 knjig, v XVI. 570.000, v XVII. 1.200.000 v XIX. 8.500.000 knjig. Vsega je do XX. stoletja natisnjeno 12.110.000 knjig, a v XX. dosedaj že 4.000.000.

Smrt vsled dotika žarnice. V zadnjem času se je na Francoskem dogodilo več slučajev smrti vsled dotika navadne električne žarnice. Dolgo časa niso mogli pojasniti vzroka smrti, sedaj pa je dunajski učenjak Jelinek dokazal, da je dotikanje žarnice nevarno le, če je žarnica ali roka mokra. Tako se je pred kratkim dogodil slučaj, da je služkinja, ki je ribala sobo, neprevidno prišla z mokro roko za žarnico in se na mestu zgrudila mrtva. Ker se je pri nas tudi že po vaseh razširila električna razsvetljava, naj bodo ljudje previdni, da se ne zgodi nesreča.

Beleške.

Angleži o naših in balkanskih notranjih razmerah. Največji in najresnejši angleški list «Times», objavlja članek, ki se peča z notranjim vrenjem, katero se opaža v vseh balkanskih državah. Glede Jugoslavije podaja člankar sliko, ki točno odgovarja dejanskemu položaju. Državo vlada, piše «Times», z birokratskimi in balkanskimi metodami neka vrsta oligarhije. Po zadnjih volitvah se je brezdno med centralisti in federalisti, za katerimi stoje ljudske mase, le še bolj odprlo. Sploh se celo vprašanje konstituiranje te države nahaja v stadiju vrenja. List se bavi potem z notranjimi razmerami v Bolgariji in Rumuniji. V Rumuniji je položaj popolnoma analogen našemu. Angleški list sodi, da mora jo zavezniki temu stanju posvečati tem večjo pozornost, čimbolj so danes v vseh vprašanjih evropske politike

med seboj needini. — Sploh so Angleži o naših razmerah točno in prav informirani, kar se o francoskem časopisju žal nikakor ne more reči. Francozi črpajo svoja poročila iz beograjskega presbira-a, ki je za nič, ali se pa dajo informirati od raznih agentov, ki jih Beograd pošilja v svet. Angleži takim ljudem ne verjamejo ter se informirajo sami, često tudi na licu mesta.

Beograjski presbiri vedno bolj in dalje po svetu kaže svojo nesposobnost. Chicaški «Hrvatski Glasnik» se pritožuje, da mora rezultate volitev v Jugoslaviji za stotisoče izseljencev zbirati od vseh koncev in krajev, samo od beograjskih poročevalnih uradov se ne da ničesar dobiti. V Jugoslaviji se menda pri vladi nihče ne briga za to, da bi preko oceana sporočil take zanimive stvari svojim rojakom, na katere se zmislijo menda samo še v zvezi z dolarji. Ob kraljevi ženitvi je pošiljal presbiri v Ameriko vesti o paradah z brzovjavi po tisoč besed, kar je stalo najmanj 2000 dolarjev, sedaj, ko bi se volilni rezultati lahko razglasili z malimi stroški kakih 20 dolarjev, pa nočejo poslati brzovjave.

Prava beseda ob pravem času.

Pod tem naslovom pozdravlja «Slovenski Narod» znano sokolsko poslanico, ter zavrača «Slovenčeve» očitke ter med drugim tudi pravi:

«Dokaze, da bilo pod vašo avtonomijo bolje, nam ostajate dolžni. Da ne bi bil tako velik riziko, bi vam izročili za nekaj časa avtonomijo. V najkrajšem času bi pokazali vspricho današnjih obče vladajočih razmer vso svojo onemoglost. Ne samo to, po našem trdnem prepričanju bi bilo tisočkrat slabše.

To je višek demokratske modrosti. Dokazov ni treba, da bo naša avtonomija boljša, kot pa njihova vlada, ki je dokazala, da je najbolj tiranska in nazadnjaška v Evropi. Seveda ker demokrate srbi lastna koža, njim gotovo ne bodo rožice cvetele, kadar se bo slovensko ljudstvo samo vladalo. In to bi bil res precej velik riziko za demokrate, samostojne in njihovo gardo Sokole in orjunce, kadar bi slovensko ljudstvo počelo obračunavati žnjimi. Proti ljudski volji ne bo pomagalo nobeno nasilje od strani policajdemokratskih Sokolov in orjunciev, ki s svojimi nastopi izgubljajo celo ugled pri lastnih pristaših in katerih se vsak pošten človek sramuje.

Demokrati so pokazali svojo onemoglost s tem, da si niso znali pomagati drugače, kot da so ustanovili Orjuno in si udinjali Sokola, da bi se z nasiljem vzdržali na površju. Toda Slovenci smo obračunali z njimi pri volitvah, Orjuno in Sokole pa bomo tudi kmalu ugnali. Demokrati prerokujejo, da bomo vpričo sedaj vladajočih razmer pokazali onemoglost. Kdo pa je kriv, da smo sploh tako daleč prišli gospodarsko in politično, da bi po «Narodovem» pisanju morali obupati in križem rok gledati, kako država propada? Ljudstvo to ve in baš radi tega je stavilo vse zaupanje v našo stranko, kot edino zmožno, da ga reši gospodarskega propada. Seveda bi bilo to po prepričanju demokratov tisočkrat slabše — za nje namreč — kajti potem bi bil konec vsem njihovim političnim avanturam; za njihove mogotce bi avtonomija seveda pomenila propast in zlasti «Narode», in njegovi tovariši «Jutro» in «Tabor» bi to občutili, kajti potem bi prenehale vladne podpore in bi morali lepo počasi zaspati. Slovenija bi si zopet gospodarsko opomogla, ker je ne bi izsesavala demokratsko-radikalna klika.

«Narod» nam očita, da hočemo razbiti državo. — Takšna kleveta se mora le v demokratski glavi poroditi. Torej s tem, da se mi hočemo iznebiti nasilja enega plemena nad nami ter hočemo s tem narodom živeti v bratstvu in ker ne trpimo, da bi nas tlačili policajdemokrati, s tem hočemo razbiti državo! Saj vendar demokrati niso še najbrž država, dasi si to sigurno domišljujejo in ako nje vržemo ob tla, bo država samo pridobila, ne pa izgubila. Če pa se ne bomo dali zatirati od Srbov in bomo skušali, da pridejo tudi naši možje na vodilna mesta pri nas in samo tujci, bomo pa tudi Srbom pripomogli, kjer bodo lahko te uradnike uporabili v Srbiji, kjer jih primanjkuje. Ne bomo pa trpeli, da bi ti uradniki prihajali k nam samo kot na «letovišče» — da si opomorejo namreč v žepnem oziru, ampak hočemo imeti svoje ljudi, katere bomo mi kontrolirali, kako delajo za državo in za nas, ne pa Beograd. Ako smo se pa z Radičem zvezali, saj vendar to ni veleizdaja, ker se hočemo s Hrvali, katerih predstavnik je Radič, boriti za skupni cilj, namreč, da bomo gospodarji na lastnih tleh, ne pa da bi morali zopet hlapčevati, kot smo za časa Avstrije.

Ako demokrati mislijo, da se bo ta narodova zahteva dala ubiti z Orjuno in Sokolom se presneto motijo. Kajti nasilje orjunciev bomo razbili, ako ne mirnim potem, pa s silo.

Če smo že bili avstrijski tlačani, nočemo biti sužnji demokratov, Sokolov in Orjune.

Dnevne novice.

Vsak pošten Slovenec se zgraža in obsoja razbojniško delo Orjune, zastrupljanje naše mladine potom Sokola in lažnjivo, ter Slovencev nevredno pisavo: «Jutra», «Naroda», «Tabora» in «Domovine». Pomnite pa, da je veliko naših somišljenikov krivo, da lahko širi svojo razbojniško kulturo Orjuna, da prirejajo Sokoli svoje izlete in da imajo policajdemokratje toliko časopisja, ker nalagajo svoj težko prislužen denar v liberalne denarne zavode. Sedaj po zmagoslavju končanah volitvah je pač dolžnost vsakega našega volilca, da vendar enkrat spregleda in obrne hrbet liberalni posojilnici ali hranilnici, ki s kmetskim denarjem pod-

pira Orjuno, Sokola in policajdemokratsko časopisje. Našim zaupnikom in voditeljem po deželi polagamo na srce, naj na vso moč delajo na to, da izgine naš denar iz nam nasprotnih denarnih zavodov, da si naši ljudje ne bodo z lastnimi žulji spletali orjunskega in sokolskega biča. Trgovcem in gostilničarjem, ki imajo samo nasprotno časopise, naj vsak pošten Slovenec obrne hrbet. Ako so ti volili demokrate in samostojne in imajo denar samo za «Tabor», «Narod» ali «Kmetijski list», potem naj prodajajo svoje blago demokratom in pa samostojnim, ne pa našemu dobremu ljudstvu. Naša prva in glavna naloga bodi, da kakor smo nasprotnike potom samozavesti našega ljudstva vrgli ob tla politično, jim tudi z gospodarskim bojkotom za vse čase onemogočimo, da bi še enkrat prodajali slovensko samostojnost beograjskemu centralizmu.

Sentjanški orjunc kot kulturni delavec. Na veliki ponedeljek je peljal sentjanški razgrajac, zloglasni učitelj Jarc svoje šmarječke Sokole v Zlatoliče v gostilno Solar na ogled. Tam so malo potelovadili na pol slečeni, nato se malo pokrepčali pri rujni kapljici, da so si tako nabavili malo korajže za pohod skozi St. Janž. Bilo jih je vseh skupaj kakih 10 do 12 in nekaj prav majčkenih šolarčkov od zadaj. Spredaj je stopal Jarc in tokel s petami ob tla, kar je imel moči, da bi ga ja gotovo Sentjanžčani slišali in videli, kako mogočen gospod je on. Jarc pač misli, da mi Sentjanžčani kar trepetamo pred njegovimi par Sokoli orjunaši in pred njim, kajti v gostilni Zel, kjer je bilo zbranih peščica ljudi, se je zvečer potem Jarc tolkel po prsih, rekoč: «Mi smo komandanti v naši državi, St. Janž še bo čutil, kaj so orjunaši!» Seveda je bil Jarc malo okajen, toda v vinu je resnica, tako pravi pregovor. Toda učitelj Jarc, ki dela nemir in sovraštvo, kamor pride, si naj zapomni, da so v St. Janžu vroča tla in da se prav lahko zgodi, da bo še on občutil, kaj je St. Janž. Mi Sentjanžčani smo tudi pri volitvah pokazali, da pri nas ni tal za sokolsko navdahnjene orjunske rokovnjače. Sicer pa ves nemir, vse sovraštvo (nered v šoli zlasti lani pod Jarčevim vodstvom) itd., vse to izvira od učitelja Jarca. Tožbe, trganje lepakov, šuntanje učiteljstva proti župniku, blatenje papežev pred ljudmi itd., take in enake stvari so privatno delo «prezaslužnega» učitelja Jarca. Kot dokaz naj služi dejstvo, da je neki učiteljci rekli pred meseci, da je «suft», če govori z g. župnikom. To je ona sama povedala. To je sramota in naravnost kulturni škandal za učitelja, ki celo svoje stanovske tovariše tako nesramno hujska in šunta. Da dela Jarc nemir in sovraštvo, ga opomnimo ob tej priliki tudi na sosednji Sv. Martin, kjer se je Jarc tožil celo z lastnimi pristaši. Kamor pride ta človek, povsod je kreg in prepir, kateremu sledijo tožbe. Da je tak človek, ki vedno nekaj išče, osovražen pri ljudstvu, je samoobsebi razumevno, med tem ko druge mirne učitelje ljudstvo spoštuje čista in rado ima.

Beda javnih nameščencev in železničarjev. Celi 2 leti že bobnajo naši liberalci in radikali o zboljšanju gmotnega položaja teh brezpravnih in teptanih sužnjev. Naša vlada ima denar za naorožanje, za Wranglovce, za volitve, s kratkega za vse, samo za te najbednejše ne, ki so zvezani na tleh, da si ne smejo pomagati s štrajkom, kar je dovoljeno dandanes vsem drugim delavcem. Prejemki teh revežev so obmesečno tako minimalni, da ne bi zadostovali ob tej strašni druginji niti za uslužbenca samega, kamoli za celo družino. Družinske doklade so spretno slepilo za nepoučeno javnost in prosimo, da bi se to ne predbacivalo tem revežem, ki dobivajo na račun teh doklad pa toliko manjše plače. Predlagali bi merodajnim političnim oblastem, da dovolijo po gotove dneve v tednu ženam in otrokom teh revežev, da smejo zbirati po hišah staro obleko, živež, ali pa tudi majhne denarne pomoči, kakor se že dogaja v Zagrebu, kjer so večje tvrdke same sklenile zbirati za železniške uradnike, ki so vsled lakote oboleli v tolikem številu, da je ogrožen promet. Ker bode do tega prišlo tudi pri nas itak prej ali slej, prosimo p. n. vso jugoslovansko javnost, da njim priskoči v teh neznosnih razmerah radevolje na pomoč, ker to so vendar javni nameščenci, ki prosijo za pomoč, da zamorejo služiti državi in splošnosti in so torej vredni posebnih obzirov in spoštovanja.

Uganka ali varanje delavstva. Kako je to, da zahteva carina vse v zlati pariteti, namreč v zlatih dinarjih? Dohodki carinaric se stekajo v državno blagajno, iz katere plačuje država svoje uradnike in nameščence ter penzioniste v papirju. Trgovci kupi in prodajo zlati pariteti, z drugimi besedami povedano: Svetovne cene blagu, živežu in vsemu so kalkulirane na podlagi zlate paritete. To je potrebno zaradi trgovine in bi nihče ne imel kaj proti temu, toda plače nižjih uradnikov, nameščencev in delavcev se plačujejo s fiktivno valuto, to je: pripoznal bi naj papirnati dinar enakovreden zlatemu, ki ga še nismo videli in ga tudi nikoli ne bomo, dokler bodo razni stari in mladi Pašiči bankirji in barantači z vsem mogočim. Vzrok današnji druginji in rapidno rastoči revščini v vseh slojih, posebno pri nas, ki smo «premagani zmagovalci», da služimo papir za naše delo, a plačujemo zlato za živež, obleko, stroje, kurjavo (sedaj že tudi stanovanja). Mogoče je to tista «evakuacija», s katero nam grozi Pašič. Evakuirani pa smo že sedaj temeljito, in to od časa sem, ko smo plačali za dinar «samo» 4 krone in kadar bo dosegla avstrijska krona naš dinar, tedaj lahko računamo tudi z amputacijo.

Kaj se pisatelju in kulturnemu delavcu lahko pripeti. Te dni se je še le po naključju zvedelo, da je v Mariboru za cel teden dni zaprt pisatelj Avgust Cesarec, markantna literarna osebnost mlade Hrvatske. Pisatelj Cesarec je zaprt, ker je komunist in ker je brez potnega lista prišel čez mejo, ko je hodil nekaj mese-

cev po svetu in bil tudi v Rusiji iz neugnanega zani-manja in vedoželjnosti literata. Do tod vse naravno in pravilno. Med komuniste se prištevajo tudi mnogi drugi pisatelji, med temi tudi več svetovnoslavnih in če potuje kdo brez pasa ali drugače krši postavo, naj občuti posledice in če je tudi pisatelj. Tudi drugod so uhajali pisatelji v svet in tudi drugod so že bili zaprti radi raznih prestopkov, a tako se gotovo še nikjer ni postopalo z znanim literatom kot pri nas, kjer se toliko umazanih aferasev tolerira. Pisatelja Cesareca in visokošolca Vujovića so aretirali, gonili iz zaporov v zapor, policijsko obsodili vsakega na tri mesece ter preprečili vsako zvezo s svetom onkraj zaklenjenih jetniških vrat. Če najhujšega lopova zapro, zvedo o tem znanci, da mu lahko oskrbijo, kar zakon dopušča, pisatelj Cesarec, član odbora hrvatskih književnikov, autor drame «Krčma globokega grla», ki je že sprejeta od zagrebškega Narodnega gledališča, itd. in od profesorjev Dunaja in Pariza člani medicinec Vujović pa sedita skoro teden in ne moreta dobiti od zunaj niti mila, da se očistita v zaporu nabrane nesnage. Drugod po svetu za politične jetnike uveljavljenega merila «custodia honesta» pri nas ne poznajo, policajem ne moremo zameriti, če ne poznajo literature in literatov, a med višjimi organi bi se pa le lahko kdo našel, ki bi vsaj vprašal, kdo je sploh ta Cesarec ali bi pa zaprtemu pisatelju dopustil, da se v svojih potrebah obrne do kakega poimenskega znanca iz dovolj naobraženih krogov. Ko je carska Rusija Gorkija zapirala, so njegovi znanci in čitatelji vedno vedeli, kaj je z njim, pri nas pa mora zaprtemu literatu slučaj priti na pomoč, da se zve njegova usoda. Aretiranca sta navedla v prvem hipu druga imena. Eden se je izdajal za nekega novinarja v Zagrebu in ko je bil ta zaslišan pri zagrebški policiji, so zagrebški novinarji zamogli razkriti Cesarečovo usodo. Takoj se je oglasila «Slobodna Tribuna», potem «Obzor», «Jutarnji list» in sedaj upamo, da se oglasi tudi društvo književnikov in pa razne revije, pri katerih Cesarec sodeluje.

Preganjanje Spahovcev v Bosni. Radikali so začeli po Bosni preganjati Spahovce in jih celo dejansko napadati. Oblasti so na delu in odvzemajo uglednim muslimanom nasilnim potom orožje, da se ti niti braniti ne bodo mogli. Ob času volitev je nosila v Visokem radikalna skrinjica ime «kraljeva», a vse druge so bile protikraljeve.

Jugoslovani v Poruhrju. V zagrebškem delavskem listu «Borba» se oglašajo jugoslovanski delavec iz Poruhrja ter svari svoje rojake, naj ne nasedejo Francozom, ki vabijo tuje delavce v zasedeno ozemlje. V Poruhrju je okrog 30.000 jugoslovanskih delavcev, po večini Slovencev, ki delajo v rudnikih, in pa v Kruppovih Stinnesovih in drugih velikih tovarnah. Položaj delavcev je bil že poprej beden, sedaj pod francosko okupacijo je pa še mnogo slabše. Francoska zagotovila o dobri oskrbi tujih delavcev so prazna. Okupacijska oblast med delavstvom ne pozna nobenih podanikov zaveznih držav. Če Nemci štrajkajo, ji je seveda ljubo, da tujci delajo, da zlomi nemški odpor, bi rada imela tuje delavce čete na razpolago, ko pa ne bodo več potrebne, se ne bo hotela niti zmeniti za njih eksistenco.

Črnagora še vedno gladuje. Večji del črnogorskega prebivalstva je v zelo resni nevarnosti radi pomanjkanja prehrane. Zelo trpijo gorati planinski kraji krog Nik šiča in Kolašina, kjer je še sedaj sneg nad 3 metre visok in je še sedaj prehod iz enega kraja v drugega nemogoč. Radi pomanjkanja hrane deca sploh ne more v šole in so te zaprte. V državnem proračunu je za javna dela v Črnigori predvidenih le 10 milijonov dinarjev in sicer samo radi tega, da dobijo revnejši sloji priliko, da si kaj z delom zaslužijo. Ravno kar omenjena svota pa je veliko premala, ako se hoče res priskočiti na pomoč gladnim in siromašnim Črnogorcem.

Radi zanikrosti od zgoraj. Po Banatu so zanemarljive oblasti kanale in nasipe, voda sedaj udara na najrodovitnejša polja in jih pretvarja v močvirje. Ako se oblasti ne bodo tozadevno zganile in popravile kanale in nasipe, bo uničenih na tisoče oralov najboljše zemlje.

Beograjska občina dobiva od vlade sto in sto milijonov, Beograd pa le ne napreduje in je daleč za Zagrebom, ki iz vladnih fondov ničesar ne dobi. Beograjski občinski odbor se od vseh strani kritizira, odločno pa le nikdo ne zna nastopiti proti panamskemu gospodarstvu. Sedaj se je začelo zbirati nekaj odličnih meščanov, ki hočejo kandidirati pri prihodnjih občinskih volitvah Stojana Protiča za predsednika občine, socialista Dragišo Lapčevića pa za gospodarskega upravitelja.

III. Ljubljanskemu vzorčnemu velesejmu, ki se bo vršil letos od 1. do 10. septembra, je ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu priznalo z naredbo št. 571 od 17. marca t. l. značaj čisto gospodarske razstave. Z odlokom ministrstva trgovine in industrije, uprava za zaščito industrijske svojine od dne 30. marca t. l. Pr. št. 328 pa se priznava predmetom, izloženim na letošnjem velesejmu prvenstveno pravo v smislu § 160 zakona o zaščiti industrijske svojine in §§ 94 in 99 izvršilne naredbe o zaščiti industrijske svojine.

Iz Slov. Bistrice.

Preiskavo o bistriškem razbojniškem napadu je izročilo notranje ministrstvo mariborskemu policijskemu komisarijatu. Policija je že zaslišala vse pri napadu ranjene, ki so enoglasno izpovedali, da so iz strahu pred divjaškimi orjunci pribežali v vežo hotela Neuhold in tiščali vrata pred orjunci. Orjuncem se je vsled premoči posrečilo vdreti skozi vrata in eden je pogal

usodepolno granato med nedolžne žrtve. Ranjenci so tudi izpovedali, da bi spoznali napadalca, ako bi se jim ga predstavilo in je skoro gotovo iz vrst mariborske Orjune. G. višji policijski svetnik Kerševan preiskuje celo zadevo na licu atentata v Slov. Bistrici. Skoro gotovo se bo posrečilo izslediti prave krivice med mariborskimi orjunci in tako dokazati, kako peklensko zlobno so lagali o dogodku «Jutro», «Tabor» in «Slovenski Narod» in to samo radi tega, da bi krivdo prelihanja bratske krvi zvalili na čisto nedolžne. Da se pa pri celi krvavi slovenjebistriški zadevi dr. Reismanu ne bo godilo dobro, pa je danes tudi dokazano dejstvo. Očetje in voditelji slovenske Orjune so si s slovenje bistriškimi razbojništvom sami zadržali vrat.

Še nekaj h krvavim dogodkom v Slov. Bistrici. — Lažljivo «Jutro» od dne 11. t. m. je prineslo pod naslovom «K dogodkom v Slov. Bistrici» sledeče laži: «Jutro» trdi, da je Ferd. Vernik, župan iz Kovač vasi, naščuval viničarja Henrika Justineka iz Kovač vasi, da je nastopil proti Orjuni in bil osebno udeležen pri krvavih dogodkih v veži hotela Neuhold. Ferd. Vernik je bil pred dogodki v Slov. Bistrici dalje časa odsoten od doma in se je mudil po trgovskem potovanju po Ribnici ter Breznem in oni večer, ko se je dogodil atentat Orjune, Justineka ni niti videl, še manj pa da bi bil govoril z njim. Nadalje laže «Jutro», da je od orjunske granate težko ranjeni Anton Poplatnik, Vernikov kovač. Vernik izjavlja, da zgoraj omenjeni ni njegov kovač in da je minulo že več nego pol leta, odkar je Vernik z njim zadnjič govoril, ob priliki, ko je prišel Poplatnik k Verniku po delavsko knjižico. V tretje se je zlagal «Jutro» dopisnik s trditvijo, da sta Vernik in okrajni glavar dr. Lajnsič v posebnem prijateljstvu. Vernik izjavlja, da ni imel z g. glavarjem nobenega zasebnega razgovora, ampak samo uradne kot župan. Ob koncu pa treba pibiti, da je viničar Justinek sedaj sam izpovedal pred več pričami, da mu je Alojz Pinter starejši, trgovec v Slov. Bistrici, obljubil 500 K nagrade, ako bi on o krvavi zadevi, ki se je doigrala v veži hotela Neuhold, molčal.

Ob severni meji.

Upravičene pritožbe iz Apač. Po volitvah, po katerih so dobili naši sodržavljani Nemci dosti korajže proti nam Slovencem in to s pretirano agitacijo gosp. Schauerja, so razmere deloma nevzdržne. To posebno, kar se tiče vodstev občinskih uradov. Resnica je, da je mnogo gerentov premalo izvežbanih v vodstvu občin, tega sicer niso krivi naši dobri ljudje, ampak oblasti in urad, kateri bi imeli in imajo dolžnost, podrejene gerente poučiti in njim pomagati. Ali ni mogoče tajniku okrajnega glavarstva, okrajnega odbora itd., v enem letu gerente tri- do štirikrat poučiti o njih dolžnostih in pravicah, kakor se je to prej prakticalo v Avstriji. G. okrajni glavar ali tudi komisar bi se lahko v treh mesecih potrudili in gerente v tekočem poučili in jim obrazložili, kaj imajo za storiti in kako se pravilno in pravično itd. Vojaška oblast bi tudi lahko vsaj enkrat v letu poslala kakega podčastnika tukajšnje zastopnike občin poučiti, kaj imajo za storiti. Ker so razmere res nevzdržne tako naprej, bi se morale razpisati občinske volitve, ali pa nekateri gerenti nadomestiti z drugimi, osobito prisedniki občinskega gerentskega sosveta z drugimi agilnejšimi in pametnejšimi zamenjati. Končno bi bilo iz finančnega ozira pametno in koristno, ako bi se tri do štiri male občine, kakor so tukaj zjediniile v eno polit. občino ter bi se tako prihranilo dosti stroškov davkoplačevalcem. Prej so tudi orožniki poučevali občinske predstojnike, česar pa danes žalibog ne slišimo, pač pa radi pišejo litanije, več strani papirja, ako gre za to, da bi se zamogel kateri gerent obsoditi, ali vsaj njegovo delo kolikor mogoče počrniti, pišejo se stvari, katere orožništvo sploh nič ne brigajo, tako ali imajo ljudje enega ali drugega gerenta-Slovenca radi ali ne in ako je gerent storil svojo dolžnost, se izgovarja orožnik, gerent je kriv tega, akoravno je bilo zadnjemu predpisano, to ali ono storiti, od nadrejenih oblasti. Tako se po nepotrebnem hujska ljudstvo proti gerentom in to ne gre tako naprej, naj se razpišejo občinske volitve, ali naj se napravi drugače spet red. G. Schauer je obljubil Nemcem dosti, kaj vse bo storil, še ne vemo. Svetovali pa mu bi, da naj ljudstva ne hujska po nepotrebnem. Naši mlinarji nas izkoriščajo, kolikor se le da, vse trguje, ker trgovina nese več kot pošteno delo. Zadnjič se je eden živinotrzec izrazil, da 100 dinarjev lahko zapije vsaki dan in zraven še udobno živi v obitelju in si denar prihrani. Mali posestnik z večjo obiteljo pa še davka ne more plačati.

Raznovrstnosti od naše severne postojanke Apačke kotline. Na naslov okrajnega glavarstva v Ljutomeru in gradbene direkcije v Ljubljani! Kakor znano, je Apačka kotlina zelo obljudena in se nahaja v njej le malo gozdov, osobito malo lesa za kurjavo ter stavbe sploh. Takozvana konkurenčna posestva murske regulacije, kjer se je nahajalo nekaj drv, pa izkorišča že leta samo en gospod, v zadnjem času tudi že s pomagali (podrepaniki). Upostošeni so deli državnih zemljišč, izkoristil jih je korupten in širokousten samostojni radikal in Nemeč petolizec Anton Propst iz Drobline. Ubogi sloji pa si ne morejo nabaviti potrebnih drv za kurjavo in so primorani deloma krasti posestnikom, dajo sodnji opravila ter se po nepotrebnem morajo dati obsoditi in kazni v luknjah odslužiti. Mnogo posestnikov je izgubilo zemljo ob reki Muri, morajo pa davek plačevati še od nje, akoravno jim je voda zemljo že davno odnesla proti Legradu. V poštev za nakup drv in stelje na konkurenčnih posestvih bi prišli tedaj ubožnejši sloji, kakor tudi posestniki, ki so dosti zemlje izgubili

ob Muri. Anton Propst, širokousten kot je, je pa še dobil nagrado in je bil imenovan na mesto zavednega in izvoljenega Slovenca kot načelnik krajnega šolskega sveta, zastopa gerenta in gospodari z nami s pomočjo oblasti, kakor hoče. Stavimo tedaj prošnjo na mero-dajna mesta, ako so ista voljna skrbeti za revne sloje, drva in steljo oddati potrebnim in ne nepotrebnim bahaçem in prvovrstnim koruptnežem. Prosimo tudi, da se cela stvar nepristransko preišče in napravi red, da ne bo imelo ljudstvo povoda godrnjanja in upravičene nezaupnosti v naše oblasti. Propst bi se moral, ako bi se malo objektivno sodilo, odsloviti kot gerent krajnega šolskega sveta in kot namestnik gerenta občine Drobline, ker tje ne spada in ne more imeti zaupanja na noben način.

Povolitveni glasovi od Sv. Ane v Slov. gor. Naši vrli Anovčani in sosedje, ki so volili na našem volišču, so se imenitno odrezali. Kar verjeti nismo mogli, da je od 569 oddanih glasov dobil dr. Korošec kar 508. Še bolj smo se začudili, da slabostojnejši niso v vseh osmih občinah dobili več kot štiri glasove. Nemeč Schauer je Rožengrutarje zmešal, da so mu dali svoje glasove, en par je bilo tudi Ščavničarjev, upamo, da še bodo pri drugih volitvah tudi ti zaslepljenci spregledali. Obetal jim je lepo, pa dajal jim bo slabo, oziroma nič. G. dr. Gorišek pa se je imenitno poslovil. Prinesel, oziroma pripeljal je seboj cele kupe letakov in lepakov za Kukovca, pa je propadel z njimi vred, kakor je dolg in širok. Očividci pravijo, da ko je šel čez Kremberg, so leteli letaki za 1. škrinjico od njega, kakor iz kakšnega avtomata. Pa vse je bilo zaman. Naši ljudje so v ogromni večini ostali zvesti SLS. In prav je tako. Ostanimo tudi v bodoče tako edini in neustrašeni na strani naših voditeljev. G. Seyfriedu pa resno svetujemo, da si poplača preje svoje dolgove, ki mu že čez glavo silijo, potem se naj šele peča s protiklerikalno politiko, sicer je nevarno, da ga enega lepega dne dobi ščavniška občina v goste. Klerikalnega kruha liberalni trebuh ne bo prenesel. Mož, pamet v glavo, pa delo v roke, pa se še rešite! Liberalne backe pa lepo pri miru pustite, pa pošteno živite. Vsem zavednim volilcem anovskega volišča a kličemo: Bog Vas živi!

Zanimivosti od Sv. Ane v Slov. gor. Do smrti se je pobil dne 9. t. m. občežnani in spoštovani kmet na Ščavnici Anton Spindler pd. Kronar. Z nekim tovarišem sta pozno v noč pila, oba močno vinjena se spravila k počitku; omenjeni spravi pijanega sodruga v hlev, da tam svojo pijanost prespi, sam pa gre na hlev po odejo, da ga pokrije. Tu pa ga je nesreča dohitela. Ali mu je izpodrsnilo, ali kako drugače, padel je v škedenj tako nesrečno, da si je zlomil tilnik in še drugace zadobil močne poškodbe. Mrtvega so našli zjutraj, zvečer ni nikogar pustil, da bi mu svetil, temveč jim je kratkoma zapovedal, iti spat. Domači trdijo, da še nikoli niso tako brezkrbno spali, kakor omenjeno noč. Povedano bodi, da pokojni ni bil pijanec iz navade, vendar se ga je tu in tam hudo nalezel, kar ga je komaj čez 50 let starega spravilo pod grudo. Bil je zvest naš pristaš, odbornik pri občini ter krajnem šolskem svetu. Zapašča ženo ter 4 nedorasle otroke. Zalujočim domačim, bratu in sestri naše sožalje, rajnega pa priporočamo znancem in prijateljem v molitev. N. v. m. p.

Naša severna meja je še vedno nespremenjena. — Pred volitvami se je slovenska javnost smejala, ko je čitala v «Taboru» dr. Kukovčev brzojav na kralja: Na severni meji zmagujeta Nemeč in Radič, jaz odklanjam vsako odgovornost. Dr. Kukovec. Ali je kralj gospodu Kukovcu na to brzojavko kaj odgovoril, nam ni znano, pa menda že ne, ker sicer bi bil Kukovec gotovo objavil ta odgovor. Volitve so minule, Kukovec je razrešen sedaj po volitvah vsake najmanjše odgovornosti, a kljub temu, da so dobili Nemci svoj mandat, da je Radič zmagal, pa je severna meja še vedno taka, kakor je bila tedaj, ko si je domišljeval dr. Kukovec, da je on za njo odgovoren. Vsak Slovenec, ki je pri zdravi pameti, je mnenja: Hvala Bogu, da je že vendar enkrat čisto skopnela dr. Kukovčeva odgovornost, s katero nam je samo škodoval in nas po svoji omejeni pameti prodal beograjskim centralistom. G. dr. Kukovca je slovenski narod razrešil prav vsake odgovornosti in on lahko sedaj mirno dremlje, pa tudi zasmrči, ker odgovornost za obstoj severne meje je zaupalo ljudstvo drugim. Dr. Kukovcu povemo v tolažbo, da je sicer mnogo poklicanih, a le malo izvoljenih.

H gojenju in razpečavanju kumarov, zgodnjega krompirja ter paradiznikov, kamor spada, je ljudstvo napodilo pri zadnjih volitvah pri obmejnih Slovencih najbolj osovraženege bivšega poslanca Mermoljo. Za nedeljo, ko so se naši novi poslanci zopet peljali v Beograd in je glavna izdajica slovenske samostojnosti g. Mermolja ostal doma, je priobčil ta Janez iz Vertojbe v «Narodu» uvodnik pod naslovom «Vsi na branik države.» Celi članek je čisto slabostojna rezanica, iz katere odseva jeza, ker so samostojni čisto propadli in imajo v rokah moč Korošec. Radič in Spaho, ki so g. Mermolju posebno v želodcu. Ob koncu članka poziva rajni poslanec Mermolja vse napredne organizacije, naj se strnejo v eno močno bojno vrsto ter stopijo združene v nove volitve. Stvar poslancev, ki izidejo iz teh novih volitev, pa bo, da si za voditelja tega novega, državo vzdržujočega, v resnici narodnega pokreta poiščejo jugoslovanskega Mussolinija. G. Janez Mermolja, ki je že svoj čas tako temeljito skrahiral na Goriškem, ki je bil v naši jugoslovanski državi eden glavnih mešetarjev s slovensko samostojnostjo in je danes po ljudski volji že zopet v političnem grobu, se zamišlja kot politično odžagana suha veja v ulogo jugoslovanskega Mussolinija. Mermolju in dr. Kukovcu so se po zadnjih volitvah čisto omehčali možgani in nikdo se ne bo čudil, ako bo začel hoditi g. Kukovec okrog v namišljeni ulogi jugo-

slovanskega Mussolinija in oba ta dva porušena politična stebra pa bosta enkrat doigrala svoji ulogi kje v — blaznici.

Smrt uglednega moža. Na Špičniku pri Svečini je umrl dne 14. aprila g. Gašpar Gaube, posestnik in dolgoletni občinski odbornik. Rajni je bil prvi v občini, ki je sadil ameriškano trto ter daleč na okoli znan kot vzor vinogradnika in kletarja ter tudi bil večkrat odlikovan s častnimi diplomami. Rojen je bil dne 2. jan. 1859. Zbolel je meseca oktobra 1922 na srčni bolezni. Med boleznijo sem ga večkrat obiskal. V srce se mi je smilil pri pogledu, kakšne muke je moral zadnje tedne pretrpeti, ali po dolgem trpljenju se je preselil ta ugledni mož v boljšo življenje. Blag mu spomin!

Iz Maribora.

Kako postopa poštno ministrstvo pri izgubi paketov napram uslužbencem? Meseca aprila leta 1922 je predala tvrdka Pošinger na kolodvorski pošti v Mariboru pakete, kateri so vsebovali samokrese. Ti paketi so se zbirali v priklopnih vozovih, ki so se pošiljali brez spremljevalca preko Čakovca v Zagreb. Čez nekaj časa pride reklamacija, da manjkajo iz enega paketa, ki je bil naslovljen na B. Dimitrijeviča, Senta, 4 revolverji. Ta oplena, kakor nam poroča zagrebška pošta, se je tam ugotovila ter napravljen tozadevni zapisnik. Ker pa ni bilo mogoče konstatirati, kdo jo je izvršil in ker so imeli zagrebški uslužbenci dobre zagovornike, se je cela zadeva obrnila na mariborske uslužbence. Tukajšnje osobe, ki je imelo s tem paketom opravka (to je devet uslužbencev), je obsodila poštna direkcija, oziroma ministrstvo, z naredbo št. 72729-22 od 8. XII. 1922, na povrnitev odškodnine in sicer eno devetino od zneska 392 din in 10 para, to je 43.56 din. vsakemu uslužbencu, ki je imel s tem paketom opravka. In to svoto so jim dne 1. februarja pri blagajni odtegnili. Takšnega škandala pri izgubi kakšnega paketa, oziroma njih vsebine, napram uslužbencem še sploh ne pomnimo. Pripomniti treba k temu dogodku, ako se krivica zgodi uslužbencem, ki so imeli opravka s tem paketom, tedaj naj se zgodi krivica vsemu kolodvorskemu poštnemu osebju ter plačajo vsi z uradništvom, kar bi znašalo povprečno 4 din. na osebo. Da je pa prišlo do tega, da so morali plačati samokrese samo oni, ki so imeli opravka s paketi, se imajo zahvaliti nekemu uradniku, ki je protestiral proti temu, katerega pa danes ne bodemo imenovali. Pripoznati pa bodo morale mero-dajne oblasti, da se kaj takega ni nikdar zgodilo v Mariboru in poštni uslužbenci v Mariboru so poštene ljudje, pa ne kakor v Zagrebu, ki imajo vsaki dan pri pošti kake druge bogve odkod skupaj nagnane potepuhe. Da pri zagrebški pošti noben pošten človek ne ostane, je kriva plača, in morda še kakšne šikane, ali pa ker se je tamkaj že večkrat poročalo o tatvinah poštnih zavojev. To so najbrž tajni sklepi bivše demokratsko-radikalne vlade, ki je hotela neuradniškimi kategorijam z vso silo še kožo sleči. — Še en slučaj! Pred par dnevi se je pri poštničarinskem uradu zgubil utež enega grama, kar je tam lahko mogoče. Uslužbencu, ki je bil obsojen radi tega, se je odtegnilo samo 100 K. Tvrdki Pintar in Lenart se ima zahvaliti, da je dobil ta utež brezplačno in na ta način dobil spet izplačano globo.

Predsednik akcijskega odbora mariborske Orjune v službi policaja. Predsednik akcijskega odbora Orjune dr. Cacafura je pred dnevi kar na lastno pest aretiral nekega kolesarja, ki se je vozil po za kolesarje prepovedani poti in ga tiral s kolesom v policijski komisarijat. Pri policiji so mu pa povedali, da je že lepo, ako se skrbi za red na cesti, a to službo vrši še do sedaj policija, ne pa akcijski odbor Orjune. Radi zlorabe oblasti je ovadil policijski komisarijat dr. Cacafuro drž. pravdništvu. Ko je prišel Cacafura minuli petek na policijo vprašat, kako je s kolesarjem in kolesom, so mu tamkaj povedali, da bo ulogo dr. Cacafure kot policaja nagradilo drž. pravdništvu.

Krščanska ženska zveza v Mariboru, naproša vsa društva in organizacije, ki se nameravajo v večjem številu ali z zastavo, udeležiti slovesnosti blagoslovitve nove zastave KZZ, ki se vrši v nedeljo, dne 6. maja, da to blagovolijo čimpreje sporočiti odboru.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisnikom, ki se oglašajo proti gledališki upravi, sporočamo, da se ne maramo vmešavati v spore gledališkega osebja.

Dognali smo, da so notice, ki so napadale dr. Čemerja, sodnika pri Sv. Lenartu, izhajale od slabo informirane strani, za katero pa ne stojijo pristaši SLS.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

44
Kriki so zbudili mrtvi hram, nagli koraki so odmevali po vseh hodnikih. Gospod Heelas sam je hitel zapirat vrata na verando in v tistem hipu se je pomolila Kempova glava preko vrtnega zidu. In koj nato je ves Kemp prelezal zid, skočil med špargeljnovne nasade in stekel proti hiši.

»Ne morete noter!« mu je klical Heelas in porival z apah. »Ne morete noter! Žal mi je — pa če je za vami, vam ne morem odpreti!«

Poln groze se je pojavil Kempov obraz pri oknu. Silovito je stresal za kljuko. Ko pa je spoznal, da je zaman njegov trud, je stekel krog ogla k stranskim vratom. Nato pred glavna vrata in od tam na cesto, kjer je izginil.

Še je gledal prestrašeni gospod Heelas za njim, kó so nevidne noge priteptale čez špargeljnovne nasade in po trati — In tedaj je prestrašeni gospod Heelas zbežal

po stopnicah v prvo nadstropje in divji lov se je odtegnil njegovemu opazovanju —

Kemp je ubral smer po cesti navzdol proti mestu. Se dosti naglo in vztrajno je tekkel za človeka, ki ni vreden takih naglih kretenj. Njegov obraz je bil blede in ves moker od znoja, pa njegov razum je bil hladen in miren. V velikih skokih se je zaganjal in kjerkoli je bila cesta kamenita, kjerkoli se je bleščal košček zdrobljenega stekla, tja je stopil in pustil svojemu zasledovalcu, naj si išče pot preko teh težkoč, kakor sam ve in zna.

Prvikrat v življenju je iznašel Kemp, da je pot v mesto neznansko dolga, in nikdar ni verjel, da se tudi z najurnejšim tekom pride tako počasi naprej. — In ob straneh so ležale elegantne vile, udobne hišice, in se belile v jasnem solncu — vse zaklenjene in zaprte. Saj je sam tako naročil! Pa vsekakor, za vsak slučaj bi že bili smeli pustiti odprto kako okence —!

Končno je vendarle prihajalo mesto bliže. Tamle se je začela cestna železnica. Pravkar se je pripeljal voz do vznožja hriba. In malo dalje, tam je bila policijska stražnica. — Ali so bili to koraki, to teptanje za hrptom —? Naprej!

Ljudje so ga začudeni gledali, par fantov je steklo za njim. V grlu ga je rezal zrak in srce mu je burno tolklo. — Cestna železnica je bila že čisto blizu, pri «Veselih kvartavcih» so hiteli zapirati vrata.

Onstran železnice so ležali kupi gramoza, desk in tramov. Kanal so delali. Za trenutek je mislil, da bi skočil v »cestno«, pa odločil se je za policijsko stražnico. Sedaj je stekel mimo »Veselih kvartavcev« in mestne ulice so ga obdale in človeška bitja so bila krog njega. Voznik »cestne« in njegov pomočnik sta vsa zavzeta zrla za njim. Na robu novega kanala so se prikazale glave delavcev —

»Nevidni človek —!« jim je kričnil, pokazal nazaj po cesti in skočil čez jamo. Med njim in med zasledovalcem so bili sedaj delavci —

Misel na stražnico je opustil, obrnil se je v stransko ulico, pomišljal za desetinko sekunde pri vratih slaščičarja, se obrnil v drugo ulico in stekel nazaj na glavno cesto.

Spet je bil ob tiru cestne železnice, za seboj je čul hrup in krik in ljudje so leteli vkup.

Pogledal je. Kakih 12 metrov za njim je dirjal velik, plečast delavec, klel v odlomkih in jezno vihtel lopato in trdo za njim je tekkel sprevednik »cestne« s stisnjenimi pestmi. Više gori so leteli še drugi in vpili in vihteli pesti. Spodaj globlje v mestu so begale sem ter tja ženske in otroci in iz trgovine je planil človek s palico v roki.

»Sklenjeno vrsto čez cesto!« je vpil nekdo. Mahoma je Kemp razumel položaj. Ustavil se je in si brisal pot s čela.

»Trdo za menoj je!« je vpil. »Sklenite vrsto čez —!«

Dobil je udarec s pestjo pod uho, da je odletel. Obrnil se je in udaril po praznem zraku. Nov sunek je dobil pod čeljust in je zletel na tla. Dvoje nevidnih kolen mu je pokleknilo na prsi in dvoje rok ga je zgrabilo za vrat. Bna je tiščala slabeje. Zgrabil je zapestje in stisnil. Nevidni napadalec je kričnil in tedaj je zvižgaje priletela osta delavčeva lopata in zamolklo udarila ob mehko stvar. Nekaj mokrega je kanilo Kempu na obraz, prsti okrog vratu so popustili. Sunil je kvišku in se oprostil nevidnih rok ter zagrabil za rame. V hipu je bil na vrhu.

»Dobil sem ga!« je vpil. »Držite ga! Pod menoj je! Za noge ga primite!«

Ljudje so planili na kup in tujec, ki je bil slučajno prišel mimo, bi bil mislil, da gleda pred seboj posebno strasten prizor iz nogometne borbe. — Nihče ni kričal, nihče ni govoril, le udarce je bilo čuti, topot nog in težko sopenje.

Gruča je zavalovela. Nevidni človek je z vso silo rnil kvišku. Kemp je visel na njem kakor pes na divjačini in tucat rok se ga je oprijemalo kakor klešče. Sprevednik »cestne« ga je prijel za vrat in pritisnil nazaj k tlom.

Spet se je podrla na tla gruča ljudi. Silovite sunke je deževalo na nevidnega.

In tedaj je zadonel divji krik: »Usmiljenje! Usmiljenje!« Zamrl je nagloma v zadušenem hropenju.

»Proč —! Pustite ga!« je zaklical Kemp. Krepke, mišičaste postave so se umaknile.

»Ranjen je, vam rečem! Pustite ga!«

Ljudje so se suvali v stran in krog žarečih radovednih obrazov je obdajal Kempa, ki je klečal par decimetrov, se je zdelo, v zraku in tiščal nevidne roke k tlom. Za njim je stražnik držal nevidne noge.

»Nikar ga ne spustite, je vpil plečasti delavec s krvavo lopato v roki. »Potajiti se hoče!«

»Nič se noče potajiti«, je dejal Kemp in se previdno dvignil. »Držal ga bom.«

Njegov obraz je bil opraskan in rdeč. Nerazločno je govoril, ustnice so mu krvavele.

Tipal je po zraku. »Usta se mu penijo«, je dejal, »in o Bog!«

Hlastno je vstal in pokleknil ob nevidnem telesu —

Težki čevlji so ropotali po tlaku. Ljudje so prihajali. Vrata pri »Veselih kvartavcih« so se odprla. Nihče ni govoril. Kemp je tipal, kakor se je zdelo, po praznem zraku.

»Nič več ne diše —. Srce ne bije več —. In tule — oh!«

Stara ženica, ki je stala za širokimi plečami delavčevimi, je zavpila:

»Poglejte!«

In vsi so pogledali in videli na tleh roko, prozorno kakor steklo. Kostni in žilice so bile že videti. —

In vedno jasneje se je očrtavala roka pred njihovimi strmečimi očmi.

»Halo!« je vzkliknil stražnik. »Tule pa se pokazujejo noge —!«

(Konec prihodnjic).

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica št. 6, r. z. z. n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2-3

939

Šivilja za perilo gre na dom šivat. Loška ulica 5. 1-2 174

Učenec se sprejme. Oton Trattner, slikar, pleškar in črkoslikar, Maribor, Kerkova ulica 8. 181

Proda se enonadstropna lepa hiša z vrtom v Mariboru. Naslov pri g. Kliček, gosrilna, Tržaška cesta. 1-3 180

Inserirajte!

Proda se nova hiša z gostilno, inventarjem, tri četrti orala zemljišča v Studencih pri Mariboru pod ugodnimi pogoji. Naslov v upravnistvu. 1-2 168

Posedva, gostilne, hiše, trgovine, vile prodaja Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 3 177

Zgubila se je listnica z denarjem in železničarsko legitimacijo. Najditeja se prosi, da vrne vsaj legitimacijo z imeoom R. Standeker, v trgovini B. Lešnik, Gosposka ul. 14. 412

KUPUJEN

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

Ivoz jajc
P. J. KLEFISCH-Ptuj
Ljutomerska cesta 4

kupuje vedno vsako množino jajc po najvišji dnevni ceni.

BRZOJAV: KLEFISCH, PTUJ.

BERSON
GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnije se kakor usnane!
Najbolje varstvo proti viagi i mraza!

Grahorica za seme
prosenka kaša, koruza
in za krmo

najceneje pri

JOSIP ROSENBERG
MARIBOR 1-3 173

Potrjim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je po težkem in dolgem trpljenju preminul v soboto, dne 14. aprila 1923, ob pol 16. uri previden s svetimi zakramenti v starosti 64. let naš dobri in skrbni oče, gospod

Gašpar Gaube

posestnik in dolgoletni občinski odbornik.

Pogreb nepozabnega rajnkega se vrši v pondeljek, dne 16. aprila, ob 9. uri iz hiše žalosti Špičnik št. 23 na pokopališče v Svečini. Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Svečini.

ŠPIČNIK, dne 15. aprila 1923.

Katarina Gaube,
soproga.

Emanuel, Oton, Marica,
otroci.

Naznanilo preselitve.

S 1. aprilom preselim svojo **sedlarsko, jermersko in torbarsko delavnico** iz dosedanjih prostorov na **Koroški cesti na Slomškov trg 6 (nasproti stolne cerkve).**

Zahvaljujem se za dosedanje zaupanje, ter se priporočam za nadalje

IVAN KRAVOS.